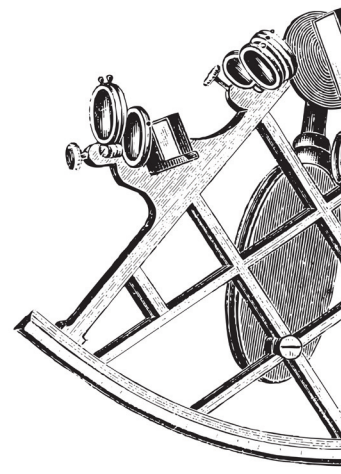

НАУКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ

«Просвітництво – це згуртування умів, ідей і праць у Шотландії протягом другої половини XVIII століття».

Шотландське Просвітництво стало переломним моментом у нашій історії, який змінив наш сьогоденний спосіб життя. Це був філософський та інтелектуальний прорив, рушійною силою якого стали відкриття й дослідження, що докорінно змінили науковий ландшафт. Він охоплював досягнення в медицині, інженерії та геології.

Імена творців цих змін живуть і досі, але на чийх плечах вони стояли у своєму прагненні до інновацій і що вони залишили по собі? Докладніше дослідження оприявнює минуле, що формувалося під впливом колоніалізму, поневолення та утисків.

У межах виставки «Наука крізь призму часу» розглянуто наслідки Просвітництва через тогочасні наукові прилади – визнаючи триумф відкриттів та інновацій, вона водночас переосмислює долі тих, хто став жертвою експлуатації.

Центральне місце в експозиції посідає «Велике відновлення» (The Great Instauration, 2026 p.) – нова інсталяція художниці Гейл Чонг Кван. Вона пов'язує наукові прилади з історіями гноблення, експлуатації та поневолення людей, що стоять за деякими науковими одкровеннями шотландського Просвітництва.

Проходячи Великою галереєю, погляньте крізь призму минулого на інструменти, що рухали цей період відкриттів, і дізнайтеся, як вони розширюють наше розуміння навколишнього світу.

«Велике відновлення»: передмова

«Велике відновлення» (The Great Instauration, 2026 p.) – це інсталяція, що досліджує поступ у знаннях, медицині та науці, який став результатом епохи Просвітництва. Вона визнає ці досягнення, водночас закликаючи нас замислитися над суперечливим і тривожним минулим, що їх супроводжувало.

Просвітництво було періодом, коли з'явилося чимало нових ідей. Цей період традиційно розглядають як поворотний момент у шотландській історії, але він водночас позначений пригніченням і експлуатацією. Відлуння тих владних структур і досі впливає на науку.

Художниця Гейл Чонг Кван створила інсталяцію, що поєднує в собі сучасну скульптуру й роздуми над культурною спадщиною науки.

Назва роботи художниці відсилає до новаторської праці Френсіса Бекона 1620 року про наукові методи, у якій він закликав до нового підходу в пізнанні, що мав би змінити людське розуміння світу. У цій інсталяції авторка по-новому трактує цю ідею, пропонуючи переосмислити заплутані й часто приховані пласти наукової історії.

Чонг Кван дослідила історію Просвітництва й тогочасні наукові знання, щоб переосмислити наукові наративи та змінити уявлення про те, хто саме заслуговує залишитися в пам'яті. Вона зосередила увагу на складних історичних зв'язках Шотландії з поневоленими людьми. Ці теми переплітаються з історією зародження медицини на основі ботаніки, діяльністю Единбурзького університету, першими шпиталями та становленням геології як науки.

Художницю цікавило те, як саме наукові прилади дають змогу пізнавати світ і здобувати знання. Проте ці знання дають лише часткове та вузьке бачення, яке приховує, замовчує та робить невидимими інші реалії.

Ця інсталяція дає змогу побачити такі приховані історії.

Велике відновлення

У своїй роботі «Велике відновлення» (The Great Instauration, 2026 р.) Гейл Чонг Кван розглядає науку як глибоко вкорінений у культуру процес, сформований соціальною історією, структурами влади й замовчуванням фактів. Проводячи дослідження в музеях і наукових архівах Единбурга й Лондона, Чонг Кван надихалась експонатами та історіями, пов'язаними з принципами наукових методів, епохою Просвітництва, ботанічними витокami медицини та зв'язками Шотландії з поневоленням людей. Назва її роботи відсилає до засадничої праці Френсіса Бекона XVII століття про науковий метод, проте, як зазначає Чонг Кван, «цього разу це сучасний заклик до відновлення й оновлення поглядів на складну історію науки».

Чонг Кван зосередилася на тому, як наукові прилади дають розуміння, але водночас створюють обмежений і специфічний погляд через розрізання, висушування, розплющування, розділення та вимірювання – процеси, що можуть приховувати, замовчувати, знерухомлювати та маскувати дійсність. У своїй новій роботі вона досліджує складні історії, пов'язані з теодолітом, мікроскопом, термометром, годинником, хронометром і телескопом, що постають у вигляді масштабних скульптурних коренів і шарів друкованої тканини, натхненних геологічними дослідженнями Джеймса Гаттона в Единбурзі. Вона створила цю роботу, поєднуючи архівні матеріали в техніці колажу. Натхненням для неї стали форми мікроскопічних скельців, наукові зображення й медичні ілюстрації, що нагадують розплющені й розрізані зразки, на які вона наклала мальовані візерунки як символ спротиву.

Доктор Гейл Чонг Кван – відзначена нагородами британська художниця (народилася в Единбурзі, має шотландське та китайсько-маврикійське походження), яка працює на міжнародному рівні на перетині історичних, матеріальних та архівних досліджень і практики сучасного образотворчого мистецтва. Її творчість відома сюрреалістичними й фантастичними поєднаннями природних форм, нашарувань, архівів, артефактів, продуктів харчування та відходів. Вона створює масштабні інсталяції, відео, проекти з доповненою реальністю, перформанси та ритуальні дійства, що досліджують складні, чуттєві та неочевидні пласти історії, суперечливу природу колекцій та екологічну деградацію.